नन्वेवंतर्हिलोकत्वाविशेषात्स्वर्गादिवद्भोक्तृभोग्यानांकदाचिद्विनाशःस्यात्तत्राह हेशांतरूपे यद्वाशांतंशुद्धसत्त्वंतद्रूपेवैकुंठे मत्पराःकदाचिदपि ननंक्ष्यंतिभोग्यहीनानभवंति अनिमिषोमेहेतिः मदीयंकालचक्रंचनोलेढि तान्नग्रसति तत्रहेतुर्येषामिति सुतइवस्नेहविषयः सखेवविश्वासास्पदंगुरुरिवोपदेष्टासुहृदिवहितकारीइष्टदैवमिवपूज्यः एवंसर्वभावेनमांयेभजंतितान्मदीयंकालचक्रंनग्रसतीत्यर्थः ॥ ३८ ॥ एवंभूतांतुमुक्तिमेकांतभक्तेभ्योददामीत्याह इममितिद्वाभ्यां उभयायिनंलोकद्वयगामिनम् आत्मानंसोपाधिकमात्मानमनुयेपुत्रकलत्रादयः येचपश्वादयः रायः धनानि ॥ ३९ ॥ अन्यांश्चपरिग्रहान्मृत्योः संसारात् अतिपारये अतितारयामि ॥ ४० ॥ अभक्तानांतुकथंचिदपिनमोक्षइत्याह नेति मद्भगवतो

नकर्हिचिन्मत्पराःशांतरूपेनंक्ष्यंतिनोमेनिमिषोलेढिहेतिः ॥ येषामहंप्रियआत्मासुतश्चसखागुरुःसुहृदोदैवमिष्टम् ॥ ३८ ॥ इमंलोकंतथैवामुमात्मानमुभयायिनम् ॥ आत्मानमनुयेचेहयेरायःपशवोगृहाः ॥ ३९ ॥ विसृज्यसर्वानन्यांश्चमामेवंविश्वतोमुखम् ॥ भजंत्यनन्ययाभक्त्यातान्मृत्योरतिपारये ॥ ४० ॥ नान्यत्रमद्भगवतःप्रधानपुरुषेश्वरात् ॥ आत्मनःसर्वभूतानांभयंतीव्रंनिवर्तते ॥ ४१ ॥ मद्भयाद्वातिवातोऽयंसूर्यस्तपतिमद्भयात् ॥ वर्षतींद्रोदहत्यग्निर्मृत्युश्चरतिमद्भयात् ॥ ४२ ॥ ज्ञानवैराग्ययुक्तेनभक्तियोगेनयोगिनः ॥ क्षेमायपादमूलंमेप्रविशंत्यकुतोभयम् ॥ ४३ ॥ एतावानेवलोकेस्मिन्पुंसांनिःश्रेयसोदयः ॥ तीव्रेणभक्तियोगेनमनोमय्यर्पितंस्थिरम् ॥ ४४ ॥ इ० भा० म० तृ० कापिलेयोपाख्यानेपंचविंशतितमोऽध्यायः ॥ २५ ॥ ॥ ७ ॥

श्रीभगवानुवाच अथतेसंप्रवक्ष्यामितत्त्वानांलक्षणंपृथक् ॥ यद्विदित्वाविमुच्येतपुरुषःप्राकृतैर्गुणैः ॥ १ ॥

न्यत्रभगवतोमत्तोविना सर्वभूतानामात्मनोभगवदादिविशेषणत्रयेणसामर्थ्यंनिरपेक्षत्वंहितकारित्वंचोक्तम् ॥ ४१ ॥ ऐश्वर्यंस्फुटयतिमद्भयादिति श्रुतिश्च भीषाऽस्माद्वातःपवतेभीषोदेतिसूर्यः भीषाऽस्मादग्निश्चेंद्रश्चमृत्युर्धावतिपंचमइति ॥ ४२ ॥ मद्भजनादेवमोक्षइत्यत्रसदाचारंप्रमाणयति ज्ञानेति ॥ ४३ ॥ उपसंहरति एतावानिति मय्यर्पितंसत्मनःस्थिरंभवतीति यत्एतावानेव ॥ ४४ ॥ इ० तृ० टी० पंचविंशतितमोऽध्यायः ॥ २५ ॥

षड्विंशेपुंप्रकृत्योस्तुविवेकायोपवर्ण्यते सांख्येनसर्वभावानांजन्मलक्षणभेदतः ॥ १ ॥ धात्रापुत्रायययोक्तंक्षत्रेमित्रासुतेनयत् मात्रेसांख्यंतदध्यात्मंप्राधान्येनाहतत्त्ववित् ॥ २ ॥ तत्त्वाम्नायंयत्प्रवदंतिसांख्यमित्यत्रसांख्यंभक्तिर्योगश्चेतित्रयमुपक्षिप्तं तत्रभक्तिमुक्त्वाइदानींसांख्यमाह अथेति ॥ १ ॥